

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

04 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

Președinte: Ursache Petru

Judecători: Toma Nadejda, Nicolaev Ghenadie, Timofti Vladimir și Moraru Petru

judecînd, fără citarea părților recursurile ordinare, declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Costăș Valentina, de partea vătămată Botnariuc Veaceslav și avocatul acestuia, Oxana Melnic, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 02 martie 2016, în cauza penală în privința lui

Savin Ion Haralambie, născut la 16.08.1991, originar din r-nul Criuleni, s. Ciopleni și domiciliat în mun. Chișinău, com. Ciorescu, str. Mateevici 5.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.09.2013 – 30.09.2015;

Instanța de apel: 20.10.2015 – 02.03.2016;

Instanța de recurs: 03.05.2016 – 04.10.2016.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți din 30 septembrie 2015, Savin Ion a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 7 (șapte) ani și 6 (șase) luni închisoare în penitenciar de tip închis, fără privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate.

S-a admis în principiu acțiunea civilă depusă de Botnariuc Veaceslav și Botnariuc Ana privind încasarea prejudiciului material și moral înaintată împotriva inculpatului Savin Ion, în procesul penal respectiv, urmând ca asupra cuantumului prejudiciului să se expună instanța civilă.

2. Pentru a pronunța sentința instanța a stabilit, că Savin Ion la data de 08.11.2007 prin intermediul postului de televiziune programul TVC 21, ce afișează pe banda de informație anunțuri transmise de către toți doritorii de a-și face prieteni, a reținut un număr de telefon din mesajul adresat de a face

cunoștință pe care mai apoi a telefonat, făcând cunoștință cu minora Ana Botnariuc, a. n. 18.07.1991, locuitoare a mun. Bălți, persoană, pe care anterior nu o cunoștea. Ca rezultat au început a întreține relații de prietenie, având sistematic discuții prin intermediul telefoanelor mobile și cele fixe de la domiciliu, cât și prin întâlniri în locuri din timp convenite, atât în mun. Bălți, cât și în mun. Chișinău.

În cadrul discuțiilor, întâlnirilor Savin Ion a aflat de la A. Botnariuc că tatăl său dispune de o sumă mare de bani, care sunt păstrați într-un loc de care ea cunoștea și că avea acces, și anume în garajul nr.90 amplasat în mun. Bălți, str. Victoriei în Cooperativa de Construcție de Garaje nr.8.

Astfel, în perioada începând cu luna decembrie 2007 până în august 2009 Savin Ion, prin acțiunile sale urmate de însușirea ilicită a sumelor de bani, prin înșelăciune a părții vătămate minore A. Botnariuc, exprimate prin prezentarea unor date false ultimei, îi solicita mijloace bănești cu titlu de împrumut, garant fiind mama sa Savin Iulia, chipurile plecată peste hotare la muncă, precum și tatăl său Savin Haralambie, precum că ar avea în proprietate un restaurant în mun. Chișinău, și prin abuz de încredere exprimat prin folosirea de către I. Savin de naivitate și credibilitate a victimei minore, a comis o infracțiune de escrocherie în următoarele circumstanțe:

Ion Savin, urmărind scopul însușirii bunurilor părții vătămate V. Botnariuc prin intermediul fiicei sale minore A. Botnariuc, în perioada de timp a lunii decembrie 2007 până în august 2009, a cerut ca ultima să-i procure cartele telefonice mobile, lucru care aceasta a și făcut, și care de nenumărate ori, intrând în garajul tatălui său unde se păstrau banii, lua de acolo bani în valută de euro, după care mergea la schimb valutar din mun. Bălți și îi transforma în lei MD, apoi se prezenta la chioșcurile SA "Orange", de unde procura cartele telefonice mobile, transmițând codul de reîncărcare pe numărul de telefon ce aparținea lui I. Savin în sumă totală de 4000 lei.

Tot el, în una din zilele lunii mai 2009, urmărind scopul de a însuși bani sub pretextul că în curând necesită de a susține examenele de bacalaureat și că ar trebui să achite bani unui profesor de la instituția de învățământ a Liceului Internațional de Management, a cerut de la A. Botnariuc suma de 700 euro, apoi peste câteva zile 300 de euro, ce constituiau la moment suma de 14970 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, bani care i-a primit cu drept de împrumut sub pretextul că mama sa Savin Iulia se va prezenta din Italia și-i va întoarce suma dată, bani primiți de la Botnariuc A. prin rutiera cu direcția Bălți-Chișinău.

Tot el, în luna mai-iunie 2009, sub pretextul că dorește să-și facă studiile la Universitatea Liberă Internațională din Moldova la facultatea Relații internaționale și pentru aceasta trebuie să achite costul contractului pentru primul an de învățământ, a solicitat și a primit ilegal prin înșelăciune și abuz de încredere de la A. Botnariuc bani în sumă de 1200 euro, care la moment constituiau 17 976 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, cu drept de

împrumut sub pretextul că mama sa Savin Iulia se va prezenta din Italia și-i va reîntoarce suma dată, bani primiți de la Botnariuc A. prin rutiera cu direcția Bălți-Chișinău.

Tot el, având un interes material, la 26.06.2009 sub pretextul că mai dorește să-și sărbătorească frumos ziua de naștere, a cerut de la A.Botnariuc, cunoscând deja cu certitudine că este minoră, învață la școală și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, să-i acorde o atenție deosebită prin acordarea unui cadou de preț confecționat din aur, și anume brățară. Astfel, A.Botnariuc a dorit să-i procure o brățară de aur în sumă de aproximativ 2000 lei, însă Savin I. a luat-o în derâdere și i-a comunicat că singur își va alege un cadou de vreo 500 de euro. Astfel, victima a luat bani din locul unde se păstrau în sumă de 500 euro, ce la moment constituiau 7 820 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, după care a mers la Bancă și i-a transformat în lei, și împreună cu Savin I., înțelegându-se din timp, au mers la magazinul „Diamant” din str. Ștefan cel Mare, mun. Bălți unde A.Botnariuc a procurat o brățară din aur contra sumei de 8 000 lei, pe care i-a înmânat-o lui personal.

Tot el, la 27.06.2010 sub pretextul că se apropie ziua de naștere a mamei sale Iulia Savin, prin înșelăciune a cerut de la A.Botnariuc, cunoscând deja cu certitudine că este minoră, învață la școală și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, bani în sumă de 800 euro, ce la moment constituiau 12512 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, bani pe care victima i-a luat din locul unde se păstrau, și împreună cu ultima au mers la un schimb valutar din mun. Bălți, i-au transformat în lei MD, după care din magazinul „Diamant” din mun.Bălți, ce este amplasat în aleea magazinelor „Casa Bulgară”, A. Botnariuc a procurat un lăntișor de aur și un medalion contra sumei de 12 790 lei, lucruri pe care le-a transmis lui I. Savin.

Tot el, la 13.07.2009, cunoscând deja cu certitudine că A. Botnariuc este minoră, învață la școală și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, a solicitat prin înșelăciune și abuz de încredere de la A. Botnariuc bani în sumă de 200 euro, sub pretextul de a achita costul mesei de sărbătoare cu ocazia zilei de naștere a mamei sale Iulia Savin. Prin urmare, A.Botnariuc s-a deplasat la locul unde se păstrau mijloacele bănești și a luat bani în sumă de 200 euro, ce constituiau la acel moment 3116 lei MD, conform cursului valutar al Băncii Naționale, bani pe care I. Savin i-a primit în Chișinău prin rutiera cu direcția Bălți-Chișinău.

Tot el, la data de 15.07.2009, cunoscând deja cu certitudine că A. Botnariuc este minoră, învață la școală și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, prin înșelăciune, sub pretextul că nu are bani pentru a se deplasa să serbeze ziua lui Ana Botnariuc în mun. Bălți, a solicitat de la ultima bani în sumă de 400 de euro, ce la moment constituiau suma

de 6260 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, pe care i-a primit ilegal personal în mun. Bălți.

Tot el, la 18.07.2009, cunoscând deja cu certitudine de la A. Botnariuc că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, din interes material, sub pretextul că a comis unele încălcări prevăzute de Regulamentul circulației rutiere și este în conflict cu legea, a solicitat și a primit ilegal prin înșelăciune și abuz de încredere de la A. Botnariuc bani în sumă de 100 euro, care constituiau la moment 1582 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, pentru a achita amenda aplicată de organul respectiv.

Tot el, la data de 19.07.2009, cunoscând deja cu certitudine că A. Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are surse de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, prin înșelăciune a convins-o să meargă la odihnă la Vadul-lui-Vodă, în urma căreia ea a achitat suma de 150 de euro, care constituiau la moment 2 372 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, odihnă pentru 5 persoane.

Tot el, la 20.07.2009, cunoscând deja cu certitudine că A. Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, din interes material, sub pretextul de a-și procura o motocicletă, prin înșelăciune a solicitat de la A. Botnariuc bani pentru procurarea ei, însă observând că victima este naivă, a intrat deja în încredere și acceptă, a solicitat ulterior bani pentru procurarea unui automobil, în urma căreia ilegal a dobândit, prin înșelăciune și abuz de încredere de la A. Botnariuc bani în sumă de 6100 euro, ce constituiau la acel moment după cursul Băncii Naționale 96258 lei MD, pe care i-a primit în Chișinău în apropierea pieții auto „Pruncul”.

Tot el, la data de 20.07.2009, cunoscând deja cu certitudine că A. Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, sub pretextul că dorește să înregistreze automobilul procurat „VW Golf cu n/î C OJ 944, anul fabricației 2002, a insistat ca victima să meargă la domiciliu în mun. Bălți și să-i dea bani în sumă de 700 euro, bani care în aceeași zi au fost luați de către A. Botnariuc din garaj, ce constituiau la acel moment după cursul Băncii Naționale suma de 11046 lei, și transmiși prin intermediul transportului public direcția Bălți-Chișinău.

Tot el, din interes material, sub pretextul că este din nou în conflict cu legea, și anume este implicat într-un caz de viol și nu dorește ca să afle părinții săi, la data de 22.07.2009, cunoscând deja cu certitudine că A. Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, a solicitat prin înșelăciune și abuz de încredere suma de 4000 euro, bani pe care trebuia să-i predea unei persoane pentru a evita răspunderea penală pentru viol. Botnariuc A. deplasându-se din nou în garaj a luat suma de 3500 de euro, însă Savin I. a insistat

prin motive de gelozie și stimă față de el, să-i de-a suma de 4000 de euro, fapt ce a impus-o din nou pe victimă să i-a din garaj încă suma de 500 de euro, ce constituiau la moment suma de 63680 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, pe care i-a transmis prin intermediul transportului rutier cu direcția Bălți-Chișinău. În rezultat Savin Ion, ducând în eroare victima și dobândind ilegal banii în sumă de 4000 de euro, și-a procurat pentru sine o motocicletă de model "Honda CBR 600 RR" cu n/î C AD 171.

Tot el, cunoscând deja cu certitudine ca A. Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, din interes material, prin înșelăciune și abuz de încredere, în perioada 27.07.2009-30.07.2009, sub pretextul de a-și procura anvelope la automobilul procurat de către Ana Botnariuc de model „VW Golf”, a primit de la ea 400 euro, ce constituiau la moment suma de 6396 lei, conform cursului valutar al Băncii Naționale, prin intermediul transportului public direcția Bălți-Chișinău.

Tot el, la data de 04.08.2009, cunoscând deja cu certitudine că A. Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, sub pretextul că are nevoie să procure oglinzi laterale la automobilul „VW Golf” procurat de către victimă, ilegal prin înșelăciune și abuz de încredere a primit de la A. Botnariuc bani în sumă de 200 euro, prin intermediul transportului public direcția Bălți-Chișinău, ce constituiau la acel moment după cursul Băncii Naționale 3204 lei MD.

Tot el, în una din zilele lunii august 2009, cunoscând deja cu certitudine că A.Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, sub pretextul că are nevoie să procure parbrizul din față, pe care l-a deteriorat la automobilul „VW Golf” procurat de către victimă, ilegal prin înșelăciune și abuz de încredere a primit de la A.Botnariuc bani în sumă de 500 euro, prin intermediul transportului public direcția Bălți-Chișinău, ce constituiau la acel moment după cursul Băncii Naționale 7990 lei MD.

Tot el, în una din zilele lunii august 2009, cunoscând deja cu certitudine că A.Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, sub pretextul că are nevoie să repare motocicleta de model "Honda CBR 600 RR" cu nr. de înmatriculare C AD 171, a primit de la Botnariuc A. prin înșelăciune și abuz de încredere bani în sumă de 1200 (700 și 500) euro, prin intermediul transportului public direcția Bălți-Chișinău, ce constituia la acel moment după cursul Băncii Naționale 19176 lei MD.

Tot el, la 16.08.2009, cunoscând deja cu certitudine că A.Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, din interes material, sub pretextul de a-și serba ziua sa de naștere la Vadul-lui- Vodă, prin înșelăciune și

abuz de încredere a primit ilegal de la A.Botnariuc bani în sumă de 500 euro, prin intermediul transportului public direcția Bălți-Chișinău, ce constituia la acel moment după cursul Băncii Naționale 7990 lei MD.

Tot el, cunoscând deja cu certitudine că A.Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, prin înșelăciune și abuz de încredere i-a comunicat victimei să i-a din garaj suma de 1000 de euro, ce constituia la acel moment după cursul Băncii Naționale 15 980 lei MD, pentru a se deplasa la 16.08.2009 la odihnă la mare, însă sub pretextul de a păstra banii pentru odihna, ilegal i-a însușit de la victimă, bani transmiși personal de către că A.Botnariuc lui Savin Ion în momentul când se afla la Vadul lui Vodă.

Tot el, într-o zi nestabilă de organul de urmărire penală în luna august 2009, cunoscând deja cu certitudine că A.Botnariuc a finisat studiile la școală și nu are sursă de existență și că tatăl său deține bani într-un loc tainic-garaj, fapt confirmat cu înșelăciunea anterioară, a solicitat de la victimă suma de 800 de euro, pentru a fi achitate niște cheltuieli legate de automobil, însă partea vătămată Botnariuc A. l-a refuzat, comunicându-i că nu mai are bani, la ce Savin Ion a reacționat foarte negativ, brutal i-a comunicat că trebuie să caute banii solicitați, sau în caz contrar el îi va crea probleme mari, o va urmări și din motivul dat ultimii s-au certat. La data de 27.08.2009 Botnariuc V., depistând lipsa banilor, a întrebat fiica sa minoră despre neexistența mijloacelor bănești, la ce ultima a povestit cum a fost dusă în eroare și i-a eliberat banii în sumă de 19200 euro lui Savin Ion. La solicitarea lui A. Botnariuc de a întoarce banii sustrași, Savin Ion a comunicat că nu are de unde să întoarcă banii în suma de 19200 euro și în mod sarcastic a comunicat „că își va vinde un rinichi”.

Prin urmare, Savin Ion, folosindu-se de naivitatea și credibilitatea victimei minore, folosind șantajul emoțional, ce se confirmă prin raportul nr. 217a-2010 de expertiză medico-legală psihiatrică, în care este expres stipulat faptul, că între expertizată (Botnariuc Ana) și bănuț (Savin Ion) s-a stabilit o dependență patologică, ultimul cu ușurință o manipula, bazându-se pe sentimentele ei, folosind șantajul emoțional, persuasiunea, partea vătămată nu manifestă predispoziția de a exagera evenimentele produse, de a fantaza, de maladii psihice nu suferă, este capabilă să depună mărturii veridice, prin înșelăciune și abuz de încredere Ana Botnariuc a transmis lui I.Savin, în tranșe, bani în suma totală de 18950 euro și 4000 lei, care conform cursului valutar al Băncii Naționale față de leul moldovenesc constituia suma totală de 302328 lei.

3. Nefiind de acord cu sentința au declarat apel în comun inculpatul Savin Ion și avocatul său Dlujanski Elic, solicitând admiterea apelului, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a-l achita pe Savin Ion; a înceta cauza penală în privința inculpatului, solicitând totodată și să fie admisă plângerea avocatului E. Dlujanski din 30.08.2013 depusă asupra ordonanței procurorului

prin care a fost respins demersul avocatului privind transmiterea cauzei spre examinare după competență teritorială.

În motivarea apelului inculpatul și avocatul său au invocat următoarele argumente:

- instanța de fond a ignorat și nu a dat apreciere probelor apărării;
- cele invocate în învinuire și rechizitoriu de fapt nu au avut loc, de asemenea faptele expuse în învinuire nu sunt confirmate de probele acuzării și confirmă că acestea nu au avut loc în realitate;

- cartelele Orange prezentate de acuzator, nu confirmă faptul, că acestea au fost încărcate la telefonul lui I.Savin;

- în sentință nu s-a constatat, care sume au fost transmise lui I. Savin cu împrumut și din care sume au fost procurate cadouri, de asemenea din care sume s-a odihnit A. Botnariuc la Vadul lui Vodă după ziua ei de naștere și care sume a cheltuit ea la odihnă la mare împreună cu I. Savin;

- consideră, că instanța de fond nu a rezolvat fondul cauzei și nu s-a expus asupra tuturor circumstanțelor cauzei cât și asupra tuturor probelor examinate în ședința de judecată;

- menționează, că la momentul intentării cauzei date exista o ordonanță de refuz în pornirea cauzei penale la plângerea lui Botnariuc V.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 02 martie 2016 a fost admis apelul declarat de inculpatul Savin Ion în comun cu avocatul său Dlujanski Elic, casată sentința Judecătoreiei Bălți din 30.09.2015 și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care:

În temeiul art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală, procesul penal pornit în privința lui Savin Ion Haralampie pe art.190 alin. (5) Cod penal – a fost încetat pe motiv că există circumstanțe ce exclud urmărirea penală.

Măsura de reprimare stabilită lui Savin Ion Haralampie a fost revocată.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a indicat, că analizând ansamblul probant în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, consideră, că instanța de fond, dispunând condamnarea inculpatului Savin Ion pe art. 190 alin. (5) Cod penal, a pronunțat o sentință ilegală, dând o apreciere unilaterală probelor prezentate și cercetate în cadrul ședinței judiciare, ignorând totalmente un întreg ansamblu probant, care cu certitudine dovedește nevinovăția inculpatului în comiterea faptei prejudiciabile incriminate.

Instanța de fond a ignorat totalmente ansamblul probelor acumulate pe parcursul urmăririi penale și în cadrul cercetării judecătorești, care coroborând și completându-se reciproc, cert dovedesc lipsa elementelor infracțiunii în acțiunile lui I.Savin, din motivul, că inculpatul nu a cunoscut despre faptul că banii erau dobândiți în rezultatul comiterii unei sustrageri, nici nu urmărea scopul de a o determina pe A.Botnariuc să comită o asemenea infracțiune. Astfel, instanța de fond și-a bazat sentința de condamnare a inculpatului Savin Ion pe concluzii rupte din ansamblul probant și care sunt total eronate și viciate.

Instanța de apel a statuat că procesul penal de condamnare a inculpatului Savin Ion nu a fost unul echitabil în sensul art. 6 CEDO coraportat la prevederile art.8 alin.(3) Cod de procedură penală ce stabilește, că concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri.

Instanța de fond la adoptarea sentinței a ignorat respectarea prevederilor procesual penale și anume dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea. Astfel, instanța de apel a constatat, că soluția adoptată de către prima instanță privind recunoașterea vinovăției și condamnarea inculpatului în baza articolului incriminat acestuia este nemotivată prin prisma probelor administrate în cauză.

Instanța de apel a conchis, că instanța de fond greșit a reținut, că inculpatul I.Savin a săvârșit dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari, adică folosindu-se de naivitate și credibilitatea victimei minore, folosind șantajul emoțional, prin înșelăciune și abuz de încredere A.Botnariuc a transmis lui I. Savin, bani în suma totală de 18950 euro și 4000 lei, ce conform cursului oficial valutar al Băncii Naționale față de leul moldovenesc constituiau suma de 302328 lei. Analiza minuțioasă a probelor prezente în cauza dată demonstrează, că nu sunt probate elementele componenței de infracțiune prevăzută de art.190 alin. (5) Cod penal.

Analizând în cumul toate probele acumulate, instanța de apel a considerat, că instanța de fond nu a dat o apreciere din punct de vedere al pertinentei, concludenții și veridicității fiecărei probe, a adoptat o hotărâre neîntemeiată și fără luarea în considerare a tuturor împrejurărilor cauzei, iar învinuirea adusă inculpatului este neîntemeiată și neclară, iar acuzarea nu a prezentat probe care ar dovedi existența laturii obiective precum și a laturii subiective a infracțiunii imputate inculpatului.

Instanța de apel a considerat, că învinuirea formulată inculpatului Savin Ion pe art. 190 alin. (5) Cod penal în lipsa laturii obiective și subiective a respectivei componențe de infracțiune, constituie o învinuire formală, lipsită de careva probatoriu.

În speță, instanța de apel a conchis, că probele acumulate pe parcursul urmăririi penale, judecării cauzei în instanța de fond și în instanța de apel, demonstrează faptul, că în perioada sustragerii banilor A.Botnariuc avea capacitatea de prevedere și conducere a acțiunilor sale, deși I.Savin o determina să-i transmită anumite sume de bani, ultimul nu cunoștea de unde și cum A.Botnariuc intră în posesia acestora.

Mai mult ca atât, instanța de apel a statuat, că în cadrul judecării cauzei în ordine de apel au fost constatate multiple erori procedurale și materiale, admise de către partea acuzării la instrumentarea prezentei cauze ce țin de încălcarea dreptului garantat al persoanei de a nu fi supus repetat urmăririi penale (*non bis in idem*), principiu garantat de art. 4 Protocolul 7 CEDO și reglementat de art. 21

din Constituția RM, art. 7 Cod penal și art. 22 Cod de procedură penală, cărora instanța de fond nu le-a dat nici o apreciere, deși în limita competenței sale era obligată să o facă.

Cu referire la cele expuse, raportate la materialele cauzei penale, instanța de apel a constatat, că prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Bălți, I. Covalciuc din 25.11.2010 (f. d. 187-189 vol. II) s-a dispus încetarea urmăririi penale în cauza lui I.Savin din lipsa faptei infracțiunii.

Prin încheierea Judecătoriei Bălți din 27.01.2011 s-a dispus anularea ordonanței Procuraturii mun. Bălți din 25.11.2010, propunând procurorului să cerceteze cauza sub toate aspectele, multilateral și obiectiv (f. d. 192 vol. II).

La data de 15.06.2011 procurorul în Procuratura mun. Bălți S.Marcauțan, prin ordonanță a dispus încetarea urmăririi penale pe cauza penală nr.2010040544, deoarece în acțiunile lui I.Savin nu se prevăd elementele infracțiunii (f. d. 229-231 vol. II).

Prin încheierea Judecătoriei Bălți din 23.08.2011 s-a dispus anularea ordonanței procurorului în Procuratura mun. Bălți, S.Marcauțan din 15.06.2011 și a ordonanței procurorului-interimar al mun. Bălți, T.Ionița din 02.08.2011 de respingere a plângerii împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale din 15.06.2011, cu obligarea desfășurării unei cercetări suplimentare (f. d. 1 vol. III).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Bălți, E.Fiștic din 08.02.2012 s-a dispus încetarea urmăririi penale inițiată pe cauza penală nr.201040544 pentru motivul lipsei în acțiunile lui Savin Ion a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal (f. d. 61-64 vol. III).

Prin încheierea Judecătoriei Bălți din 21.08.2012 au fost anulate ordonanța procurorului E.Fiștic din 08.02.2012 privind încetarea urmăririi penale și ordonanța procurorului V.Tureac din 02.06.2012 privind respingerea plângerii înaintată de V.Botnariuc împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale, obligând procurorul să reia urmărirea penală pe cauza respectivă și să efectueze în cadrul dosarului penal un control suplimentar asupra faptelor sesizate de V. Botnariuc și avocatul său în cadrul ședinței de judecată (f. d. 67-68, vol. III)

Astfel, instanța de apel a statuat admiterea de către acuzare a unor erori de drept procedural, care afectează drepturile procesuale ale lui Savin Ion garantate de lege și anume dreptul de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă. Prin urmare, instanța de apel a conchis, că au fost încălcate flagrant prevederile art. 4 Protocolul adițional nr. 7 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor Omului precum și Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice care prevăd, că nici o persoană nu poate fi urmărită sau pedepsită penal de jurisdicția aceluiași stat pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurilor penale ale aceluiași stat.

Instanța de apel a menționat, că principiul fundamental „*non bis in idem*” de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune

în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a nu fi urmărit de mai multe ori pentru aceeași faptă, principiu ce se aplică și în cazul când persoana a fost supusă unei urmăriri ce nu a condus la condamnare.

În circumstanțele descrise, instanța de apel a conchis, că acțiunile procedurale efectuate de organul de urmărire penală după emiterea ordonanțelor de încetare a urmăririi penale în cauza penală intentată în privința lui Savin Ion în baza art. 190 alin. (5) Cod penal sunt defectuoase și contrare prevederilor art. 22 alin. (2) Cod de procedură penală - „scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor, când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea respectivă.”

Instanța de apel a menționat, că fapte noi constituie date despre circumstanțele de care nu avea cunoștință organul de urmărire penală la data adoptării ordonanței atacate și care nu puteau fi cunoscute la acea dată. Noi trebuie să fie probele administrate în cadrul cercetării altor cauze, dar nu mijloacele de probă prin care se administrează probe deja cunoscute în cauza respectivă.

Fapte recent descoperite sunt faptele care existau la data adoptării ordonanței atacate, însă nu au putut fi descoperite. Atitudinea unei părți care, cunoscând un fapt sau o împrejurare ce-i era favorabilă, a preferat să păstreze tăcerea nu poate justifica menținerea unei erori judiciare și nu poate constitui un obstacol la admiterea reluării urmăririi penale, dacă prin alte mijloace de asemenea împrejurări nu au putut fi descoperite la acel moment.

Instanța de apel a reținut și prevederile pct. 57-61, pct. 65, 66, 68 din Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale), conform cărora “57. Astfel, Curtea menționează că, potrivit Convenției Europene, două situații pot determina redeschiderea unei cauze penale, și anume: 1) există fapte noi sau recent descoperite; 2) există un viciu fundamental.

Potrivit art. 4 par. 3 al Protocolului nr.7, nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art.15 din Convenția Europeană. Prin urmare, statele nu sunt în drept de a institui prin lege, alte temeuri de redeschidere a proceselor încetate anterior.

Instanța de apel a reținut, că în conformitate cu prevederile internaționale, art. 22 alin. (3) din Codul de procedură penală stabilește că hotărârea organului de urmărire penală de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, precum și hotărârea judecătorească definitivă, împiedică reluarea urmăririi penale, punerea sub o învinuire mai gravă sau stabilirea unei pedepse mai aspre pentru aceeași persoană pentru aceeași faptă,

cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea pronunțată.

Aceste două situații de excepție, enunțate cu titlu de principiu în partea generală a Codului de procedură penală, sunt transpuse în art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, care stabilește că în cazurile în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente a afectat hotărârea respectivă.

Prin urmare reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite, ori există un viciu fundamental în cadrul procesului precedent, care a afectat hotărârea respectivă, însă încheierile Judecătorei Bălți din 27.01.2011, 23.08.2011 și 21.08.2012 nu conțin referire la fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care ar fi afectat ordonanțele de încetare a urmăririi penale în privința lui I. Savin, acestea purtând un caracter formal, fiind invocat motivul, că cercetarea efectuată pe cauza respectivă a fost înfăptuită superficial. Instanța de apel a constatat, că încheierile sus menționate sunt absolut neargumentate, deoarece nu fac nici o trimitere la temeiurile de reluare a urmăririi penale.

Instanța de apel a conchis, că urmărirea penală repetată a fost contrară principiului „*non bis in idem*”, care stabilește dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă. Acest principiu a devenit un principiu fundamental și incontestabil al oricărui sistem de drept și este garantat de normele actelor internaționale, la care a aderat și Republica Moldova. Numai o astfel de interpretare a dreptului de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori pentru aceeași faptă este în concordanță cu art. 21 din Constituția RM, care stipulează obligația statului de a asigura toate garanțiile necesare apărării persoanei în cadrul procesului judiciar și alin. (1) art.16 din Constituție privind îndatorirea primordială a statului de a respecta și ocroti persoana.

Prin urmare, reluarea urmăririi penale contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2) și art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, precum și celor din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție, urmează a fi considerate ca o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței prevăzute în art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală. Nulitatea reluării urmăririi penale, în cazul dat, poate fi invocată la orice etapă a procesului penal de către părți și se ia în considerație de instanță, inclusiv din oficiu.

Din motivele expuse, instanța de apel a considerat necesar a casa sentința pronunțată, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care procesul penal în privința lui Savin Ion a fost încetat pe motivul existenței circumstanțelor ce exclud urmărirea penală.

Instanța de apel a reținut că soluția de fapt, se întemeiază pe jurisprudența națională și a CtEDO, ce statuează că în cazul încălcării normelor procedurale ce

afectează dreptul persoanei la un proces echitabil, statul este cel care trebuie să-și asume erorile comise de parchet și instanța de judecată și acele erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedura în cauză.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, declară recursuri ordinare procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Costăș Valentina, partea vătămată Botnariuc Veaceslav și avocatul acestuia, Oxana Melnic.

6.1. În recursul ordinar declarat, procurorul solicită admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței Judecătorei Bălți din 30 septembrie 2015.

În motivarea recursului, procurorul a invocat ca temei prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, indicând următoarele:

- probele examinate în ședințele de judecată dovedesc cu certitudine faptul, că inculpatul I.Savin a săvârșit dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari, adică folosindu-se de naivitate și credibilitatea victimei minore, folosind șantajul emoțional;

- prima instanță corect a făcut referire la prevederile pct. 15 a Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție "Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor" și anume faptul, că în caz de escrocherie (art. 190 Cod penal) victima transmite benevol bunurile către făptuitor sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere. Consideră, că inculpatul încă la momentul intrării în stăpânire a bunurilor, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat. Astfel, Savin Ion, s-a prezentat ca o persoană cu un statut social înalt - tata colaborator al MAI, mama plecată la muncă peste hotare, fratele polițist, el studiază la Colegiul de Poliție, sub diferite pretexte, a însușit ilegal în mai multe tranșe bani în sumă totală de 18950 euro și 4000 lei;

- s-a stabilit, că situația financiară a inculpatului nu era prea bună, astfel, inculpatul nu avea posibilitate să restituie banii primiți prin înșelăciune de la Botnariuc Ana;

- consideră, că prin reluarea urmăririi penale, nu au fost afectate drepturile procesuale ale lui Savin Ion garantate de lege și anume de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă. Astfel, conform prevederilor art. 4 din Protocolul adițional nr. 7 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor Omului, precum și pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice - nici o persoană nu poate fi urmărită sau pedepsită penal de jurisdicția aceluiași stat pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurilor penale ale aceluiași stat. În cazul dat, Savin Ion nu a fost nici achitat, nici condamnat printr-o hotărâre definitivă;

- instanța de apel eronat a făcut trimitere la hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitatea

articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală, prin care a fost declarat neconstituțional alineatul (1) al art. 287 Cod de procedură penală. Hotărârea dată a intrat în vigoare la data adoptării. Dat fiind faptul, că potrivit art. 7 din Codul jurisdicției constituționale orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte, se consideră constituțional până când neconstituționalitatea lui va fi dovedită în procesul jurisdicției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul cod. Prin urmare, la momentul adoptării încheierii Judecătoriai Bălți din 21.08.2012, art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală nu era declarat neconstituțional;

- consideră că prima instanță corect a apreciat probele acuzării, constatând vinovăția inculpatului Savin Ion în cele incriminate și a aplicat o pedeapsă echitabilă în raport cu circumstanțele stabilite.

6.2. În recursurile ordinare declarate, partea vătămată Botnariuc Veaceslav și avocatul Oxana Melnic în numele acestuia solicită casarea deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței Judecătoriai Bălți din 30 septembrie 2015.

În motivarea recursului, partea vătămată și avocatul au invocat ca temei prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, indicând următoarele:

- invocă, că contrar celor formal declarate de instanța de apel, prezența componenții laturii obiective a infracțiunii de escrocherie se confirmă prin acțiunile de însușire nemijlocită, ilicită a sumelor de bani, bazate pe înșelăciunea și abuzul de încredere a părții vătămate - Botnariuc Ana. Acțiunile nemijlocite de însușire se confirmă prin: proces-verbal de audiere a părților vătămate; proces-verbal de confruntare (părțile fiind somate asupra darea declarațiilor false, or falsul de declarații nu a fost invocat și nici probat; primirea sumelor de bani transmise periodic, de către fiica părții vătămate - Botnariuc Ana lui Savin Ion, se confirmă prin declarațiile părții vătămate Botnariuc A., Botnariuc V., martorilor: S. Taran, N. Balaur, V. Pasat, V. Sandu și A. Pocitari; înregistrarea cu drept de proprietate pe numele său (Savin Ion) a automobilului de model VW- Golf-4, aflat la evidență la CRECA ITA, din bani însușiți, cu titlu de împrumut, de la fiica părții vătămate; prin procurarea motocicletei de model Honda de asemenea cu scop de însușire pentru sine și urmate de însușirea acesteia, fapt ce este confirmat și de martori mai sus numiți, etc.;

- menționează, că sumele de bani transmise periodic, cu titlu de împrumut sub diferite pretexte de către Botnariuc Ana, au fost percepute de Savin I. de la început cu un scop, sau fără intenția de întoarcere ceea ce denotă clar existența componenței de infracțiune în acțiunile acestuia;

- acțiunile de însușire intenționată au avut cauză, astfel sumele de bani au fost primite de Savin Ion, mai mult ca atât, acesta s-a folosit de sumele date și a dispus de ele la discreția sa, procurând astfel pentru sine și pentru interesele sale

personale automobil de model VW Golf-4, detalii pentru automobil, motocicletă Honda, cadouri etc.;

- faptul că Savin I. s-a folosit de naiva încredere a părții vătămate Botnariuc Ana, în scopuri de însușire a banilor, urmate de însușirea acestora, este confirmată și de raportul de expertiză medico-legală psihiatrică nr. 217, din care reiese că Savin I. cu ușurință manipula partea vătămată (Botnariuc Ana), ba mai mult la aceasta din urmă s-a stabilit o dependență patologică față de Savin I. Instanța de apel însă nu a luat în calcul acest fapt, în sensul argumentării ca probă scrisă, pentru probarea laturii obiective a art. 190 alin. (5) Cod penal;

- instanța de apel, în decizia adoptată nu reține, în fapt, care probe demonstrează faptul nevinovăției inculpatului de săvârșirea infracțiunii și care anume este acel ansamblu de probe care demonstrează nevinovăția inculpatului în infracțiunea incriminată, care a fost justificarea de iure și de facto a instanței de apel, în adoptarea soluției de achitare a inculpatului;

- consideră, că acuzarea în învinuirea formulată prin rechizitoriu, a enumerat un șir de probe scrise ce demonstrează vinovăția inculpatului în infracțiunea imputată, dar instanța de apel, a omis a se expune asupra acestor probe, fiind probe acumulate pe parcursul procesului penal cu respectarea principiilor de administrare;

- consideră, că instanța de apel eronat a invocat ca motiv încetarea procesului penal, făcând trimiteri la normele naționale și internaționale, privind nerespectarea principiului „*non bis in idem*” de către prima instanță și de organul de urmărire penală. Ori, regulile principiului invocat se aplică în situația în care persoana a fost scoasă de sub urmărire penală și hotărârea ce a stat la baza încetării urmăririi penale să fie definitivă, ori în cazul lui Savin Ion, părțile vătămate folosindu-se de drepturile procesuale și constituționale deținute de drept, au contestat în modul stabilit de lege, hotărârea organului de urmărire penală, care, în final nu a fost definitivă, prin prisma anulării, iar învinuirea adusă lui Savin Ion, a fost o învinuire continuă, în situația în care hotărârile organului de urmărire penală cu privire la încetarea procesului penal au fost anulate de instanțele ierarhic superioare, ca fiind vădit ilegale;

- menționează, că *Savin I. a avut calitatea de inculpat pe același dosar penal inițial, nu a fost redeschis un alt dosar penal, din care motiv careva circumstanțe noi nu urmau a fi stabilite*, deoarece probele pe dosarul penal, în plângeri erau mai mult decât suficiente pentru demonstrarea faptului vinovăției lui Savin Ion în comiterea infracțiunii, fapte constatate și reținute de către instanțele competente;

- remarcă o contradicție esențială în partea de motivare a deciziei instanței de apel raportată la concluzia expusă, deoarece în prima parte instanța de apel face trimitere la temeuri de achitare, iar în concluzie remarcă decizie de încetare. Atât, în latura motivelor invocate de achitare, cât și încetare, instanța de apel, nu face trimitere concret la circumstanțe din speță cu motivație corespunzătoare, rezumându-se la trimiteri formale;

- prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei și just a ajuns la concluzia că inculpatul a săvârșit infracțiunea imputată, probele corect au fost apreciate în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală, vinovăția lui a fost dovedită prin declarațiile părților vătămate, ale martorilor, cât și prin materialele cauzei penale.

7. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele cauzei Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi respinse ca inadmisibile din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

Instanța de recurs ordinar verifică legalitatea hotărârilor atacate în limitele motivelor invocate de recurent în baza temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală.

Potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în textul normei vizate.

Colegiul penal menționează, că potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Astfel, potrivit prevederilor art. 414 alin.(1) Cod de procedură penală instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.

Prevederile art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală stabilesc că instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit prevederilor art. 417 alin. (8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit textului recursurilor declarate, recurenții invocă drept temei pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

Conform prevederilor pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în următoarele temeiuri: instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Colegiul lărgit constată, că, de fapt, recurenții critică soluția adoptată prin decizia supusă recursului fără a indica erorile de drept comise de instanța de apel, circumstanțe în care instanța conchide că temeiurile invocate de recurenți, prevăzute în pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală nu și-au găsit confirmarea la examinarea recursurilor declarate, dat fiind faptul, că instanța de apel la examinarea cauzei a respectat prevederile art. 414 alin. (1), (5), 417 alin.(8) Cod de procedură penală, și în hotărârea adoptată s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat inclusiv de către partea acuzării și partea vătămată, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, astfel că decizia instanței de apel conține temeiurile de fapt și de drept care au dus, la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

În acest sens Colegiul penal menționează, că criticele formulate au format obiect de examinare la judecarea cauzei în instanța de apel și cărora aceasta le-a dat o motivare corespunzătoare, argumentată și pe larg expusă în *pct. 5 al prezentei decizii*, motivare pe care instanța de recurs și-o însușește pe deplin și a cărei reluare nu se mai impune, având în vedere și faptul că hotărârea atacată a fost verificată și în raport cu prevederile art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, în sensul că nu s-au identificat și alte motive care să condiționeze casarea acesteia.

Totodată, motivele de reapreciere a probelor, nu se conțin în temeiurile prevăzute la alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, astfel, criticele formulate de recurenții numiți nu pot fi considerate ca motiv sub aspectul casării hotărârii contestate, ca fiind ilegală.

Reaprecierea probelor, în modul propus de către autorii recursurilor, nu se încadrează în prevederile art. 427 Cod de procedură penală, iar o altă opinie asupra probelor care au fost puse la baza hotărârii instanței de apel, nu poate servi temei pentru reexaminarea cauzei, astfel, constatându-se lipsa temeiurilor de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Nu pot fi reținute ca temei de casare a hotărârii argumentele invocate în recursuri de către procuror, partea vătămată Botnariuc Veaceslav și avocatul acestuia, Oxana Melnic că *“instanța de apel eronat a încetat procesul în privința lui Savin I; prin reluarea urmăririi penale, nu au fost afectate drepturile procesuale ale lui Savin Ion garantate de lege și anume de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă; că instanța de apel eronat a făcut trimitere la hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală, prin care a fost declarat neconstituțional alineatul (1) al art. 287 Cod de procedură penală; instanța de apel eronat a invocat ca motiv încetarea procesului penal, făcând trimiteri la normele naționale și internaționale, privind nerespectarea principiului „non bis in idem” de către prima instanță și de organul de urmărire penală. Ori, regulile principiului invocat se aplică în situația în care persoana a fost scoasă de sub urmărire penală și*

hotărârea ce a stat la baza încetării urmăririi penale să fie definitivă, ori în cazul lui Savin Ion, părțile vătămate folosindu-se de drepturile procesuale și constituționale deținute de drept, au contestat în modul stabilit de lege, hotărârea organului de urmărire penală, care, în final nu a fost definitivă, prin prisma anulării, iar învinuirea adusă lui Savin Ion, a fost o învinuire continuă, în situația în care hotărârile organului de urmărire penală cu privire la încetarea procesului penal au fost anulate de instanțele ierarhic superioare, ca fiind vădit ilegale”.

Din materialele cauzei Colegiul lărgit reține, că:

- prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Bălți I. Covalciuc din 25.11.2010 (f. d. 187-189 vol. II) s-a dispus încetarea urmăririi penale în cauza lui I. Savin din lipsa faptei infracțiunii. Iar, prin încheierea Judecătoriei Bălți din 27.01.2011 s-a dispus anularea ordonanței Procuraturii mun. Bălți din 25.11.2010, propunând procurorului să cerceteze cauza sub toate aspectele, multilateral și obiectiv (f. d. 192 vol. II).

- la data de 15.06.2011 procurorul în Procuratura mun. Bălți S.Marcauțan, prin ordonanță a dispus încetarea urmăririi penale pe cauza penală nr.2010040544, deoarece în acțiunile lui I.Savin nu se prevăd elementele infracțiunii (f. d. 229-231 vol. II). Iar, prin încheierea Judecătoriei Bălți din 23.08.2011 s-a dispus anularea ordonanței procurorului în Procuratura mun. Bălți, S.Marcauțan din 15.06.2011 și a ordonanței procurorului-interimar al mun. Bălți, T.Ionița din 02.08.2011 de respingere a plângerii împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale din 15.06.2011, cu obligarea desfășurării unei cercetări suplimentare (f. d. 1 vol. III).

- prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Bălți, E. Fiștic din 08.02.2012 s-a dispus încetarea urmăririi penale inițiată pe cauza penală nr.201040544 pentru motivul lipsei în acțiunile lui Savin Ion a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal (f. d. 61-64 vol. III). Iar, prin încheierea Judecătoriei Bălți din 21.08.2012 au fost anulate ordonanța procurorului E.Fiștic din 08.02.2012 privind încetarea urmăririi penale și ordonanța procurorului V.Tureac din 02.06.2012 privind respingerea plângerii înaintată de V.Botnariuc împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale, obligând procurorul să reia urmărirea penală pe cauza respectivă și să efectueze în cadrul dosarului penal un control suplimentar asupra faptelor sesizate de V. Botnariuc și avocatul său în cadrul ședinței de judecată (f. d. 67-68, vol. III).

- prin ordonanța procurorului în Procuratura or. Glodeni, Crișciuc I. din 20.06.2013 s-a dispus punerea sub învinuire a lui Savin Ion pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin. (5) Cod penal cu semnele calificative ”dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari” (f. d. 46-51, vol. IV).

Potrivit art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazurile în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi

penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente a afectat hotărârea respectivă. În cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei sau scoatere a persoanei de sub urmărire.

În acest sens Colegiul lărgit reține, că principiul fundamental „*non bis in idem*” de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă impune în linii mari autorităților publice competente nu numai interdicția de a judeca repetat persoana, dar și interdicția de a nu fi urmărit de mai multe ori pentru aceeași faptă, principiu ce se aplică și în cazul când persoana a fost supusă unei urmăriri ce nu a condus la condamnare.

Astfel, Colegiul lărgit statuează, că în speță Savin Ion a fost condamnat de prima instanță pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin. (5) Cod penal cu semnele calificative ”dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari” după ce prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Bălți I. Covalciuc din 25.11.2010 (f. d. 187-189 vol. II), ordonanța procurorului în Procuratura mun. Bălți, S.Marcauțan din 15.06.2011 (f.d. 229-231 vol. II) și prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Bălți, E.Fiștic din 08.02.2012 (f. d. 61-64 vol. III) - s-a dispus încetarea urmăririi penale inițiată pe cauza penală nr.201040544 din motivul lipsei în acțiunile lui Savin Ion a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Așa dar, Colegiul lărgit consideră justă concluzia instanței de apel că în speță au fost constatate multiple erori procedurale și materiale, admise de către partea acuzării la instrumentarea prezentei cauze ce țin de încălcarea dreptului garantat al persoanei de a nu fi supus repetat urmăririi penale (*non bis in idem*), principiu garantat de art. 4 Protocolul 7 CEDO și reglementat de art. 21 din Constituția RM, art. 7 Cod penal și art. 22 Cod de procedură penală, cărora instanța de fond nu le-a dat nici o apreciere, deși în limita competenței sale era obligată să o facă.

Astfel, Colegiul lărgit apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel care a statuat admiterea de către acuzare a unor erori de drept procedural care afectează drepturile procesuale ale lui Savin Ion garantate de lege și anume dreptul de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă.

Colegiul lărgit statuează că acțiunile procedurale efectuate de organul de urmărire penală după emiterea ordonanțelor de încetare a urmăririi penale în cauza penală intentată în privința lui Savin Ion în baza art. 190 alin. (5) Cod penal sunt defectuoase și contrare prevederilor art. 22 alin. (2) Cod de procedură penală, care expres reglementează că „*scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor, când fapte noi ori recent*

descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea respectivă.”

Fapte noi constituie date despre circumstanțele de care nu avea cunoștință organul de urmărire penală la data adoptării ordonanței atacate și care nu puteau fi cunoscute la acea dată. Noi trebuie să fie probele administrate în cadrul cercetării altor cauze, și nu mijloacele de probă prin care se administrează probe deja cunoscute în cauza respectivă.

Fapte recent descoperite sunt faptele care existau la data adoptării ordonanței atacate, însă nu au putut fi descoperite. Atitudinea unei părți care, cunoscând un fapt sau o împrejurare ce-i era favorabilă, a preferat să păstreze tăcerea nu poate justifica menținerea unei erori judiciare și nu poate constitui un obstacol la admiterea reluării urmăririi penale dacă prin alte mijloace de asemenea împrejurări nu au putut fi descoperite la acel moment.

Aceste două situații de excepție, enunțate cu titlu de principiu în partea generală a Codului de procedură penală, sunt transpuse în art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, care stabilește că în cazurile în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente a afectat hotărârea respectivă.

Prin urmare, Colegiul lărgit consideră că reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite, ori există un viciu fundamental în cadrul procesului precedent, care a afectat hotărârea respectivă.

Contrar celor enunțate, încheierea Judecătorei Bălți din 27.01.2011 (f. d. 192 vol. II), încheierea Judecătorei Bălți din 23.08.2011 (f. d.1 vol. III), încheierea Judecătorei Bălți din 21.08.2012 (f. d. 67-68, vol. III), prin care au fost anulate ordonanțele prin care s-a dispus încetarea urmăririi penale pe cauza penală nr.2010040544 pentru motivul lipsei în acțiunile lui Savin Ion a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, nu conțin referire la fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care ar fi afectat ordonanțele de încetare a urmăririi penale în privința lui I.Savin, acestea purtând un caracter formal, fiind invocat motivul, că cercetarea efectuată pe cauza respectivă a fost petrecută superficial.

Astfel, Colegiul lărgit consideră că instanța de apel just a conchis că încheierile sus-enunțate prin care s-a dispus anularea ordonanțelor de neîncepere a urmăririi penale sunt neargumentate și fără nici o trimitere la temeiurile care ar permite reluarea urmăririi penale, reținând în acest sens și prevederile pct. 57-61, pct. 65, 66, 68 din Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale), conform căroră “ 57. Astfel, Curtea menționează că, potrivit Convenției Europene, două situații pot

determina redeschiderea unei cauze penale, și anume: 1) există fapte noi sau recent descoperite; 2) există un viciu fundamental.

Colegiul lărgit de asemenea menționează, că corectitudinea soluției pronunțate de către instanța de apel este susținută și prin concluziile expuse în Hotărârile Curții Constituționale nr. 26 din 23 octombrie 2007 și nr. 21 din 22 iulie 2016 potrivit cărora „ *acțiunile de la etapa urmăririi penale și cele de la etapa judiciară sunt părți componente ale unui proces inseparabil, care se încheie cu actul justiției – pronunțarea sentinței. Or, fiecare act de la orice etapă a procesului poate fi luat în considerare sau poate fi lovit de nulitate și astfel, poate influența, în sens pozitiv sau în sens negativ, produsul final – condamnarea sau achitarea persoanei. Finalizarea acestui proces deschide posibilitatea utilizării dublului grad de jurisdicție, sentința fiind pasibilă de atac cu apel și recurs, în condițiile legii*”.

Reieșind din concluziile expuse supra ale Curții Constituționale instanțele de judecată care examinează cauza, în virtutea legii, urmează să dea apreciere oricăror acțiuni de la etapa urmăririi penale, inclusiv încheierilor judecătorești prin care au fost anulate ordonanțele prin care s-a dispus încetarea urmăririi penale pe cauza penală nr.2010040544 din motivul lipsei în acțiunile lui Savin Ion a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fapt ce a fost realizat de către instanța de apel, care a constatat netemeinicia acestora.

Așa dar, Colegiul lărgit consideră, că instanța de apel reieșind din normele legale coroborat cu circumstanțele cauzei și acțiunile acuzării de stat just a conchis, că urmărirea penală repetată în privința lui Savin Ion a fost contrară principiului „*non bis in idem*” care stabilește dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă, ori reluarea urmăririi penale contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2) și art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală precum și celor din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție, urmează a fi considerate ca o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței prevăzute în art. 251 alin. (2) Cod de procedură penală. Nulitatea reluării urmăririi penale, în cazul dat, poate fi invocată la orice etapă a procesului penal de către părți și se ia în considerație de instanță, inclusiv din oficiu.

În acest sens, Colegiul lărgit consideră, că soluția instanței de apel se întemeiază pe jurisprudența națională și CtEDO, care ce statuează, că în cazul încălcării normelor procedurale ce afectează dreptul persoanei la un proces echitabil, statul este cel care trebuie să-și asume erorile comise de parchet și instanța de judecată și acele erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedura în cauză.

În concluzia celor expuse, Colegiul penal lărgit atestă, că temeiurile de drept invocate de recurenți, prescrise la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, nu și-au găsit confirmare la examinarea recursurilor. Astfel de erori de drept în speța examinată nu s-au comis, prin urmare, hotărârea atacată este legală și întemeiată, iar la judecarea cauzei în ordine de apel instanța a respectat prevederile legale relevante, motiv pentru care Colegiul penal conchide, că asupra

recursurilor în cauză urmează să pronunțe soluția prevăzută de la art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală – respingerea recursurilor ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate.

8. În temeiul art. 434, art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Respinge ca inadmisibile recursurile ordinare, declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Costaș Valentina, de partea vătămată Botnariuc Veaceslav și avocatul acestuia, Oxana Melnic, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 02 martie 2016, în cauza penală în privința lui **Savin Ion Haralambie**, cu menținerea hotărârii atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia integrală pronunțată la **18 noiembrie 2016**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Toma Nadejda

Nicolaev Ghenadie

Timofti Vladimir

Moraru Petru